

Дев'яті педагогічні читання
пам'яті М.М.Дарманського:

Соціально-педагогічні основи
розвитку освіти в регіоні

Д 25 Дев'яті педагогічні читання пам'яті М.М.Дарманського: соціально-педагогічні основи розвитку освіти в регіоні : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 9 квіт. 2014 р.) / Хмельницька обласна державна адміністрація, Хмельницька обласна рада, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницький : ХГПА, 2014. – 108 с.

Матеріали педагогічних читань включають статті відомих учених, викладачів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, докторантів, аспірантів, здобувачів, в яких подається різнобічний аналіз педагогічної спадщини М.М.Дарманського – відомого на Поділлі освітянина, управлінця, громадського діяча, фундатора і першого ректора Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту, та аналізуються актуальні проблеми освітнього процесу на сучасному етапі розвитку педагогічної науки і практики.

*Друкується за рішенням вченої ради
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол №4 від 16 квітня 2014 р.)*

Редакційна колегія: **Шоробура І.М.** – ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор (голова); **Галус О.М.** – проректор з наукової роботи ХГПА, доктор педагогічних наук, професор (заступник голови); **Слюзко В.І.** – проректор з гуманітарної освіти та виховання ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Біницька О.П.** – проректор з економічних питань ХГПА, кандидат економічних наук, доцент; **Машикіна Л.А.** – проректор з педагогічної практики ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Телячий Ю.В.** – проректор з науково-педагогічної роботи ХГПА, кандидат історичних наук, доцент; **Дарманська І.М.** – завідувач магістратури, завідувач кафедри менеджменту освіти ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Пісоцька Л.С.** – декан факультету дошкільної освіти ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; **Ящук І.П.** – декан факультету початкової освіти та філології ХГПА, доктор педагогічних наук, професор; **Поліщук О.С.** – декан факультету мистецтв ХГПА, кандидат філософських наук, доцент; **Крищук Б.С.** – начальник наукового відділу ХГПА, кандидат педагогічних наук; **Повзун С.В.** – методист наукового відділу ХГПА.

Рецензенти:

Берека В.Є. – професор кафедри практичної психології та педагогіки Хмельницького національного університету, дійсний член Академії педагогічних і соціальних наук (м.Москва), доктор педагогічних наук, професор.

Руснак І.С. – професор кафедри педагогіки та психології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор.

ЗМІСТ

АБРАМОВИЧ Г.М., СІГІНШИНА Г.Й., СОФІЯН Л.Г. Учбові заклади Проскурова в ХІХ – на початку ХХ століття.....	4
АВДИКОВИЧ М.М. Степан Іванович Данилишин – художник-педагог.....	7
АЛЕШКО В.Ф., БРОДОВСЬКА А.М. Використання ідей В. О. Сухомлинського в екологічному вихованні дітей дошкільного віку.....	9
БЕРЕКА В.Є. Пошуково-дослідна діяльність магістрантів – майбутніх менеджерів освіти.....	12
БЕРЕКА В.П. Розвиток логічної культури майбутнього вчителя початкової школи засобами математики.....	15
БЕЛКОВА І.В. Дидактичні аспекти сучасного контролю знань з іноземної мови в педагогічному ВНЗ.....	18
БЛАЖЕВИЧ Ю.І. Використання духовно-морального потенціалу курсу релігієзнавства в процесі громадянського виховання студентської молоді Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.....	21
ГАЛУС О.М., КРИЩУК Б.С. Особливості міжкультурної адаптації особистості до нового етнічного середовища.....	25
ГОЛОВАЧУК Н.І. Розвиток моральності майбутніх учителів початкових класів як невід’ємний елемент виховної роботи.....	30
ГРИЦЮК Т.С. Розвиток системи і мережі суспільного дошкільного виховання на Хмельниччині (50-80 рр. ХХ ст.).....	33
ГРИЩЕНКО А.Н. Формування професійних навичок у процесі виховання музикантів – інструменталістів.....	38
ГРУДСЬКИЙ А.В. Сприйняття як мистецтво.....	42
ДАРМАНСЬКА І.М., КОНДРАТЮК І.П. Формування правової культури педагога через норми природного та позитивного права.....	44
ДАРМАНСЬКА І.М., СУХОВІРСЬКИЙ О.В. Філософсько-цивілізаційні засади природного права як основа формування управлінської компетентності майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів.....	48
ДЗЮБАТА З.І. Високий рівень педагогічного спілкування та готовність викладача застосовувати інноваційні методи навчання як педагогічна умова ефективного формування комунікативних умінь майбутніх аграрників.....	52
КАЛЕНСЬКА А.В. Управління пізнавальною активністю студентів у процесі групової роботи.....	55
КІТ Г.І., ГРИНДІЙ І.В. Модель, як засіб навчання у формуванні часових уявлень у дітей старшого дошкільного віку.....	58
КЛЮЧКО А.Г. Шляхи формування комунікативної компетентності майбутнього вихователя.....	63
КОВТОНЮК Л.Д. Основні аспекти вивчення навчального репертуару з диригування як засобу професійної підготовки студента.....	65
КОЧЕРИГІН Л.Ю. Шляхи вирішення проблем землевпорядної освіти та підвищення їх якості.....	68
КРАВЧЕНЯ А.О. Сучасні проблеми використання комп’ютера при підготовці майбутніх учителів інформатики.....	71
КУРАЧ М.С. Розвиток творчих здібностей студентів у процесі художньо-проектної діяльності.....	74
МАЛИХІНА Я.А. Конкурентоспроможність ВНЗ як показник ефективності його зовнішньої діяльності.....	77
МАШКІНА Л.А. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.....	80
НЕЗНАНОВА Н.І. Використання інноваційних технологій на уроках музичного мистецтва в загальноосвітній школі.....	83
ОМЕЛЯНЧУК Ж.І. Естетичне виховання школярів засобами музики і живопису в творчій спадщині В.О.Сухомлинського.....	88
ОЧЕРЕТЯНКО В.І., БІЛОШИЦЬКИЙ С.В., МІТЯГІНА С.С. Соціально-педагогічні проблеми сучасності очима освітян Хмельниччини (за матеріалами соціологічного дослідження).....	90
ОСІПЧЕНКО А.В. Діяльність педагога в процесі формування особистості педагога.....	94
ХАРКІВСЬКА А.А. Організаційно-виховна робота студентів – запорука формування творчої особистості педагога.....	96
ШУПЕР Т.М. Доцільність використання математичного моделювання в процесі розв’язування сюжетних задач у початковій школі.....	99
БУДІМ Л.В. Деякі аспекти використання інноваційних художньо-педагогічних технологій у підготовці вчителів початкової школи до викладання мистецьких дисциплін.....	104

Анотация
Л. Д. Ковтонуик

В статье рассматривается понятие учебный репертуар, обосновываются важные дидактические принципы теории развивающего обучения и принципы подбора репертуара, которые способствуют реализации педагогических и дидактических задач, указывается на формирование комплекса компетенций, необходимых для профессиональной подготовки студента.

Summary
L.D.Kovtonyuk

Basic aspects of learning a repertoire in the classroom as a means of conducting the professional training of students

The article is considered the notion of instructional repertoire, justified didactic principles of developmental education and principles of selection of repertoire contributing to the implementation of educational and teaching tasks, competence complex required for the professional training of students.

Key words: training repertoire, principles of developmental learning, principles of selection of repertoire, pedagogical and didactic principles, competence complex, professional training.

УДК 378.147.111

Кочеригін Л.Ю.,
аспірант
(м.Київ)

Шляхи вирішення проблем землевпорядної освіти та підвищення їх якості

У статті розглядається проблема педагогічного та кваліфікованого підходу щодо формування професійної спрямованості при підготовці майбутнього землевпорядника із застосуванням принципово нових елементів змісту освіти відповідно до освітніх стандартів ОПП та ОКХ, а також у формування особистісного досвіду індивідуальної професійної діяльності землевпорядника.

Ключові слова: індивідуалізація навчання, індивідуальна робота, професійна освіта, землевпорядкування.

Актуальність проблеми. Нинішній кадровий корпус органів земельних ресурсів характеризується розмаїттям як освітньо-кваліфікаційних рівнів, так і напрямів підготовки та спеціальностей, за якими здобули освіту державні службовці.

Враховуючи необхідність забезпечення інноваційної моделі розвитку системи державної служби, підготовку державних службовців необхідно здійснювати на рівні не нижче магістра. В зв'язку із цим головним способом вдосконалення системи професійного навчання державних службовців слід вважати (в ідеальному форматі) досягнення такого стану, коли на державній службі працюватимуть виключно магістри державного управління та інших освітніх напрямів, орієнтованих на професійну діяльність на державній службі.

Саме тому Комплексною програмою підготовки державних службовців, затвердженою Указом Президента України № 1212 від 09 листопада 2000 р. передбачено орієнтування органів виконавчої влади на поступове заміщення посад державних службовців фахівцями, які здобули вищу освіту в освітній галузі «Державне управління» та за спеціальностями інших галузей освіти спрямованими на професійну діяльність на державній службі (насамперед економіки, права, політології, менеджменту, землевпорядкування тощо).

Мета статті – дослідити дидактичну основу з підготовки майбутніх землевпорядників та відповідність її до освітніх стандартів ОКХ і ОПП і також вирішення проблем землевпорядної освіти з підвищення їх якості.

Виклад основного матеріалу. Проблеми підготовки управлінських працівників знаходяться в центрі уваги провідних науковців, фахівців в галузі державного управління і керівників-практиків. Широко відомі праці В.І. Лугового, В.М. Князева, Ю.П. Шарова, А.А. Гошко, Г.А. Дмитренко, та ін. Результати фундаментальних досліджень відображені в працях В.П. Андрущенко, П.Друкера, І.А. Зязюна, В.і. Кноррінга, В.Г. Кременя, Н.Г. Ничкало, Г.В. Щекіна [1].

Але залишаються відкритими питання вибору раціонального змісту і форм підготовки, її науково-методичного забезпечення.

Педагогічна проблема неперервної професійної освіти розв'язується в наукових дослідженнях С.У.Гончаренко, І.А. Зязюна, В.А. Козакова, Н.Г.Ничкало, С.О. Сисоевої, О.М. Пехоти [2].

Значний вплив на землевпорядну освіту справив початок земельної реформи, коли професія землевпорядника стала досить актуальною («модною») та привабливою для абітурієнтів. У багатьох навчальних закладах, які до цього часу ніколи не займалися підготовкою землевпорядників, була відкрита спеціальність «Землевпорядкування та кадастр».

На жаль, така кількість землевпорядних навчальних закладів не стала передумовою підвищення якості землевпорядної освіти, а скоріше навпаки – погіршила її. Хронічними проблемами «нових» землевпорядних закладів практично скрізь є відсутність кваліфікованих викладачів із землевпорядною освітою та досвідом роботи за спеціальністю, неналежне методичне та технічне забезпечення навчального процесу, неузгодженість навчальних планів тощо. Звичною практикою стала ситуація, коли майбутніх землевпорядників готують агрономи, біологи і, навіть фахівці з цивільної авіації, які до цього власноручно не розробили жодного проекту

землеустрою.

Інтенсивний розвиток нормативної та методичної бази землеустрою після переходу країни до ринкових земельних відносин також істотно ускладнює формування навчальних планів та методичного забезпечення навчального процесу. Багато навчальних закладів, які не мають кваліфікованих викладачів-землевпорядників, заповнюють навчальні плани не землевпорядними дисциплінами, щоб «підлаштуватися» під наявних у ВНЗ викладачів.

В цілому, до головних проблем, якими характеризується сучасна землевпорядна освіта, слід віднести такі:

- недосконалість стандартів вищої освіти за спеціальностями «землевпорядкування» і «землевпорядкування та кадастр», внаслідок чого інженер-землевпорядник все більше розглядається як землемір або геодезист і, в результаті, не отримує достатнього обсягу знань для виконання своєї основної функції – розробки екологічно, економічно та соціально обґрунтованих проектних рішень щодо використання та охорони земель;

- необґрунтоване розширення мережі землевпорядних навчальних закладів, внаслідок чого з дозволу Міносвіти підготовка землевпорядників розпочата багатьма навчальними закладами, які не мають для цього ні кваліфікованих викладачів, ні навчально-методичного забезпечення;

- явне завищення ліцензованого обсягу підготовки спеціалістів у галузі землеустрою, порівняно з реальною кадровою потребою органів земельних ресурсів та землевпорядних організацій (загальна кількість осіб, що займаються професійною діяльністю в сфері земельних відносин не перевищує 30-35 тис. чоловік, а ВНЗ нині фактично можуть підготувати таку кількість фахівців за 5 років);

- недостатній рівень фахової землевпорядної підготовки викладачів більшості «нових» землевпорядних вузів, адже багато з них ніколи не працювали у галузі землеустрою та кадастру і, як наслідок, не можуть передати студентам практичний досвід виконання землевпорядних робіт, сформувати у них відповідні навички та вміння;

- фрагментарне та недосконале навчально-методичне забезпечення (перш за все, з профілюючих дисциплін), яке «не встигає» за розвитком нормативної бази у галузі землеустрою та кадастру, внаслідок чого у багатьох вузах підготовка землевпорядників здійснюється за морально та технічно застарілими навчальними програмами;

- недостатня увага до питань перепідготовки та підвищення кваліфікації наявних спеціалістів, адже основною задачею нині стає не стільки підготовка нових землевпорядних кадрів, скільки удосконалення кваліфікаційного рівня та приведення фахової підготовки наявних працівників землевпорядної служби у відповідність до сучасних вимог до проведення землевпорядних та земельно-кадастрових робіт;

- недостатня участь профільного відомства у навчально-методичному керівництві роботою землевпорядних навчальних закладів, адже попри те, що основна кількість інженерів-землевпорядників, яких готують навчальні заклади, працевлаштовуються у системі органів земельних ресурсів та землевпорядних організаціях, Держземагенство дотепер не має ефективних механізмів впливу на політику акредитації землевпорядних навчальних закладів, на методичне забезпечення навчального процесу, на формування держзамовлення, на підготовку фахівців тощо.

Першою і головною задачею на шляху підвищення якості землевпорядної освіти є стандартизація освітнього простору. Потрібно дати чітку та однозначну відповідь на питання, по-перше, «що повинен вміти землевпорядник?» та, по-друге, «які йому необхідні для цього знання та навички?».

Перше і основне, що має вміти робити землевпорядник, це розробляти документацію із землеустрою, види якої передбачено Законом України «Про землеустрій» № 858-IV від 22 травня 2003 р. Вміння працювати із геопросторовою інформацією та виконувати геодезичні вимірювання слід розглядати лише як допоміжні, а не пріоритетні навички. Сучасний землевпорядник повинен бути орієнтований не стільки на виконання геодезичних робіт, скільки на кваліфіковану розробку проектних рішень щодо використання та охорони земель.

Відповідно, термінового доопрацювання та удосконалення потребує галузевий компонент Державних стандартів освіти, що базується на державній компоненті і включає до свого складу освітньо-кваліфікаційну характеристику (ОКХ) і освітньо-професійну програму (ОПП).

При цьому, ОКХ встановлює професійне призначення і умови використання випускників, відображає мету і узагальнює зміст освіти і професійної підготовки у вигляді переліку умінь, визначає місце і роль фахівця у соціальній структурі суспільства та вимоги до його компетенції. ОКХ встановлює вимоги до загальноосвітнього рівня і галузеві кваліфікаційні вимоги до випускника навчального закладу.

ОПП, в свою чергу, визначає нормативну частину змісту освіти, встановлює вимоги до змісту, об'єму, рівня освіти і професійної підготовки фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня конкретної спеціальності. Зміст освіти подається в ОПП у вигляді структурованої системи навчальних елементів, що формують інформаційний об'єм і рівень засвоєння знань в процесі підготовки у відповідності до вимог ОКХ.

Необхідно акцентувати увагу Міносвіти та Мінагрополітики на запровадженні постійного та дієвого контролю за рівнем якості і професійної підготовки землевпорядників за допомогою вимірювань показників якості освіти. Це, перш за все, застосування незалежного критеріально-орієнтованого тестування студентів-землевпорядників, що має координуватися Держкомземом і бути орієнтованим на вимірювання і оцінку об'єму, повноти, системності і міцності отримуваних студентами професійних знань, а також дієвості і самостійності випускників землевпорядних навчальних закладів, що дозволить порівняти рівень їх досягнень у процесі

підготовки із еталонними вимогами освітньо-кваліфікаційних характеристик.

Остаточне впровадження ступеневої системи вищої освіти шляхом введення нових освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» та «магістр» вимагає визначення ролі та місця випускників, відповідно до отриманого ОКР, на ринку праці та при кадровому забезпеченні органів земельних ресурсів.

Надзвичайно важливо особливо вимогливо підійти до процесу забезпечення високої якості землевпорядної освіти через державну систему ліцензування і акредитації, адже згідно з чинним законодавством навчальні заклади незалежно від їх відомчого підпорядкування і форм власності здійснюють освітню діяльність тільки після отримання відповідної ліцензії.

Ліцензування здійснюється шляхом експертного підтвердження можливості навчального закладу проводити відповідну освітню діяльність. Очевидно, що існуюча система ліцензування, яка призвела до необґрунтованого розширення мережі землевпорядних навчальних закладів, що не забезпечують необхідну якість освіти, є явно недосконалою і не забезпечує отримання об'єктивної інформації про стан мережі, потенційні освітянські можливості, рівень та якість підготовки. Не враховується реальна потреба у фахівцях землевпорядних спеціальностей.

Держземагенству України доцільно наполягати на необхідності своєї постійної та активної участі у ліцензійній та акредитаційній роботі щодо землевпорядних навчальних закладів, починаючи від роботи експертних рад і закінчуючи прийняттям рішень Державною акредитаційною комісією.

Окремим надзвичайно важливим питанням є формування інфраструктури підвищення кваліфікації кадрів у галузі землеустрою, земельного кадастру та ринку земель, в тому числі державних службовців, керівників підприємств тощо.

Реалізація новітнього, досконалого змісту землевпорядної освіти неможлива без відповідного науково-методичного забезпечення навчального процесу. На сьогодні склалася складна ситуація із забезпеченням та створенням нових підручників та навчально-методичної літератури (в т.ч. україномовної), що негативно позначається на якості підготовки фахівців. З іншого боку, набула широкого розповсюдження практика масового створення вузівської навчальної літератури, що у свою чергу приводить до нерационального використання позабюджетних коштів та підготовки не завжди якісної друкованої продукції.

Висновки. Одним із способів найбільш дієвих способів підтримки землевпорядної освіти та забезпечення контролю за її якістю може бути створення Навчально-методичного центру землевпорядної освіти при Держземагенстві України, який би здійснював координацію навчально-методичної роботи землевпорядних навчальних закладів, перепідготовку та підвищення кваліфікації викладачів землевпорядних вузів, службовців органів земельних ресурсів, спеціалістів у галузі землеустрою, експертної грошової оцінки земель і земельних торгів, а також реєстраторів земельних ділянок.

Стажування державних службовців, які вперше призначені на керівні посади або довгий час працюють на них, а також тих, хто знаходиться в кадровому резерві на заміщення вищих посад, повинно стати органічною частиною проходження державної служби. Основою організації стажувань державних службовців повинен стати принцип: чим вище піднімається державний службовець щаблями кар'єри, тим більшу частину часу в загальній тривалості його підготовки та підвищення кваліфікації повинно складати стажування на посаді. Відповідно варто запровадити правило: перед призначенням на будь-яку посаду державної служби необхідно проводити стажування на майбутній посаді.

Список використаних джерел та літератури:

1. Білан Л.Л. Методика викладання у вищій аграрній школі: Навч. посібник/ Л.Л. Білан – Ніжин, ПП Лисенко, 2010. – 299 с.

2. Журавська Н.С. Методологія і методика наукової організації праці: / Н.С. Журавська. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – 208 с.

Аннотация

Леонід Кочерыгин

В статье рассматривается проблема педагогического и квалифицированного подходов формированию профессиональной направленности при подготовке будущего землеустроителя с применением принципиально новых элементов содержания образования в соответствии с основными стандартами ОПП и ОКХ, а также в формировании личностного опыта индивидуальной профессиональной деятельности землеустроителя.

Ключевые слова: государственные стандарты области Украины, индивидуальная работа, профессиональное образование. Землеустройство.

Summary

Leonid Kocherygin

This paper addresses the problem of pedagogical and qualified approach to the formation of professional orientation in the preparation of future land surveyor with the use of innovative educational content items according to the educational standards and OPP EQC and the formation of personal experience of individual professional activities surveyor.

Intensive development of regulatory and methodological framework of land management after the transition to market relations and land complicates the formation of the curriculum and methodology of the educational process.

It is extremely important especially demanding approach to the process of providing high quality education through the public land survey system of licensing and accreditation, as under current law schools regardless of their subordination and forms of ownership provides education only after obtaining a license.

Key words: individualization of learning, individual work, vocational training, land management.